

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Jiří Hendrich

Název práce: Přejmenování ulic a veřejných prostranství jako forma vyrovnání se s komunistickou minulostí

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

PhDr. Václav Šmidrkal, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce se zabývá vyrovnáním s komunistickou minulostí v Českém republice po roce 1989. Jako konkrétní příklad si vybírá názvy veřejných prostranství a zkoumá, proč v několika obcích dodnes existují ulice pojmenované po komunistické Pohraniční stráží.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Práce má dvě části: teoreticko-historiografickou a prakticko-výzkumnou. První část je výrazně slabší než druhá část. V první části chybí dostatečné ukotvení v sekundární literatuře. V podstatě jedinou významnou prací je kniha Françoise Mayer. Ostatní zdroje jsou spíše méně významné články domácích autorů. Jedinou zahraniční literaturou (kromě českého překlady knihy F. Mayer) je slovenský článek Norberta Kmetě v publicistickém časopise Přítomnost. Považuji za vážný nedostatek, že student Institutu mezinárodních studií nepoužil žádnou literaturu v cizím jazyce, zejména v angličtině, němčině nebo případně i francouzštině, což jsou jazyky, v nichž vznikla řada důležitých teoretických a teoreticko-empirických prací k tématu vyrovnávání se s minulostí. Očekával bych, že se zde objeví práce autorů jako Lavinia Stan, Roman David, Peter Reichel, a dalších. O něco lépe zpracovaný je jazykovědný pododdíl o místních názvech.

V této části práce je řada zjednodušujících soudů, které se neopírají o data ani o odbornou literaturu. Tvrzení, že lustrace se týkaly zpravidla nejvyšších politických funkcí (s. 16), potvrzuje nedostatečnou znalost této problematiky. Ve skutečnosti to bylo právě naopak: na politické, volené funkce se lustrace zpravidla nevztahovaly. Stejně tak tvrzení o „ve veřejném prostoru viditelné postupující relativizaci komunistické minulosti“ (s. 10) je založeno na dojmu, nikoliv na faktech nebo datech či na odborné literatuře.

Málo srozumitelná jsou dlouhá souvětí jako:

Vzhledem k nehomogenosti s minulostí se vyrovnávajících se skupin (kromě jednotlivců) je však nutné vnímat, že ne každý má touhu či ochotu se s minulostí vyrovnat, nicméně vzhledem k volebním preferencím, průzkumům veřejného mínění i stavu veřejné diskuse je možno v České republice (na rozdíl od jiných postkomunistických států s vyšší mírou náchylnosti k nostalgii po starém režimu či jeho přímému obdivování) hovořit o většinové společnosti, která má negativní smýšlení o období komunistické nadvlády a tedy měla (po pádu komunistického režim) či stále má touhu a ochotu se s komunistickým režimem vyrovnávat. (s. 14)

Tvrzení v této větě obsažená se mají podle poznámky pod čarou opírat o práci Stanislava Holubce, *Ještě nejsme za vodou. Obrazy druhých a historická paměť v období postkomunistické transformace* (Praha 2015), konkrétně o s. 136. Holubec však na tomto místě nepíše nic o souvislosti mezi nostalgií po minulosti a ochotou vyrovnat se s komunistickým obdobím ani v České republice, ani v jiných postkomunistických zemích.

Také u pracovní definice pojmu vyrovnání se s minulostí („kladně a se sebereflexí pojmenovat minulé chyby, vyvodit z nich důsledky a poučit se do budoucna“, s. 14) je potřeba ocenit snahu o vlastní definici, která však mohla být o přesnější a výstižnější, kdyby se student inspiroval u významných autorů z oboru a jejich definic.

Dále student hovoří o „celospolečensky přijímaném antikomunistickém postoji“ (s. 20), který však není doložen daty, fakty či odbornou literaturou.

Graf „volebních preferencí“ KSČM má být patrně grafem volebních výsledků ve volbách do české národní rady, resp. poslanecké sněmovny (s. 20).

V druhé části práce pozitivně oceňuji snahu studenta nasbírat originální empirická data, což jistě vyžadovalo značné úsilí a to zdaleka není u bakalářských prací běžné. Je ale potřeba blíže osvětlit způsob sběru dat a nakládání s nimi. V práci se píše, že se podařilo nasbírat „přes 100 reakcí“, ale kolik přesně je tudíž *N*? Tato část práce místy hraničí s experimentem, kdy se student snaží pomocí podnětů zastupitelským orgánům o změnu názvu ulic. Určitým problémem se zdá být pozicionalita výzkumníka, který svou normativní představu o tom, jak by se ulice neměla jmenovat, nereflektovaně promítá do výzkumu. Stejně tak bývalo bylo třeba zvážit etické otázky spojené s takto koncipovaným výzkumem.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Jazykový projev mohl být lepší a komplikované větné konstrukce nahrazena jednoduššími. Citace a odkazy na literaturu jsou formálně v pořádku. Nicméně při namátkové kontrole odkazů se ukázalo, že odkazy nevedou tam, kam by měly (poznámka pod čarou č. 10). Grafická úprava je přiměřená. Práce má všechny formální náležitosti. Anglické Summary je však pouhým překladem Závěru, což tak být nemá.

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

Theses Turnitin Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly:

Výsledek kontroly neprokázal významnou shodu.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Nedostatečná je práce s odbornou literaturou a jako velký problém shledávám skutečnost, že jediným citovaným cizojazyčným dílem je publicistický článek ve slovenštině. Student se tak nedostatečně seznámil s odbornou literaturou, což je důležitá součást bakalářské práce. Bez znalosti základní literatury je velmi obtížné téma pochopit a uchopit. To se ostatně ukazuje na řadě míst v první části práce.

Rád bych na druhou stranu ocenil snahu studenta o vlastní původní výzkum, který přinesl i některá zajímavá zjištění. Samotná otázka, proč nedošlo k přejmenování těchto ulic je podnětná a realizace tohoto výzkumu je na bakalářské úrovni studia vítaným osvěžením. Provedení výzkumu a interpretace výsledků však mohly být pečlivější. Při obhajobě je potřeba prověřit způsob provedení tohoto výzkumu, zejména sběr dat a jejich vyhodnocení.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Co se myslí pojmem „pozicionalita“ a jak měla být zohledněna v tomto výzkumu?
2. Jakým způsobem probíhal sběr a vyhodnocování dat? Jak byly vyhodnoceny limity zvoleného postupu? Jak byla vyhodnocena etická dilemata tohoto výzkumu?
3. Jaký je rozdíl mezi cizojazyčným Shrnutím (*Summary*) práce a Závěrem?

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (A-F):

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku D až E.

Datum:

12. ledna 2024

Podpis: